

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V Ljubljani 26. marca.

Vélikí petek je. Grobna tišina vlada denes v krščanski cerkvi. Ne čuje se veseli glas zvonov, otožna drdralka naznanja nam dnevne čase molitve z zvonikov. Verniki katoličanje se spominjajo groznih muk in sramotne smrti svojega nebeskega spasilca.

Gotovo je nij primernejše dóbe, v kateri bi se narod slovenski mogel živejše spominjati svojih nadlog in težav, nego li je to vélikí teden — a v njem osobito denašnji dan: vélikí petek.

„Oče, ako je možno, naj gré ta kelih od mene...“ je molil naš zveličar na oljskej góri. Takisto je narod slovenski mnogo let vzdihoval, ko se mu je silila k ustam čaša zatiranja in zasramovanja.

Krista so vojaki ujeli in ga z besno množico tirali od Kajfe do Heroda, od Heroda do Pilata. Mučili so ga in grdili, tolkli in bljevali. In kakó so divjaki evropski, pravi ter krinko prosvete noseči, zasmehovali in trpínčili Slovane v obče — a posebe nas Slovence? Kolikokrat je ubogi naš narod bil preganjan od sodnika do sodnika — a vendar nij našel svojih pravic, svoje narodne svobode! Telo slovenskemu narodu, prelepo njemu domovino in nje stanovnike, so neusmiljenci odirali, v prvih časih krvoločni Turci, v denašnjih dneh ne manje kruti naši „liberalni“ nasprotniki.

„Kričajte ga!“ so pred osemnajstimi stoletji kričali zaslepljeni židje — iste besede so bile gásló sovražnikom slovanskim uže nekdanj, in so še nedavno imele veljavo tudi v nas! „Kričajte jih, pripnite jih na križ, — Slovenci so izdajice!“

Nas so imenovali izdajice nad avstrijstvom! Zakaj?

Ljubili smo svoj rod, spoštovali smo pravico in poštenje, spasenje Avstriji videli smo samo v tem, da je óna jednako pravična vs em narodom. Učili smo, da samo zadovoljstvo, politično zadovoljstvo avstrijskih narodov more roditi srečo Avstriji, katera naj bi vsem bila dobra mati. Na noben način nijsmo hoteli opustiti svojih narodnih pravic, nijsmo se udali židovskemu tujstvu, da si so nam vzeli vse, kar so nam le mogli vzeti, — zato so nas teptali z nogami, nazivali nas izdajicami. Smotra svojega nijso dosegli; še stojimo trdno na braniku narodnega domovja, še živi v nas staro trdno prepričanje, in kakor je Kristova večna resnica prodrila mej vse narode in še prodira, tako tudi mi upamo za trdno, da nas bode tudi naše preverjenje privédlo do naše in narodove sreče.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. marca.

G. Schmerlingu, temu velikemu ustavaku, nij dalo, da ne bi si ohladil v **gospodskem zbornici** svoje jeze nad zdanjim ministerstvom, in to še pred praznici. Vtorek je namreč gospodska zbornica potrdila ukrep zbornice poslancev, ter vladi dovolila izdajanje 20 milijonov zlate rente za pokritje letošnjega deficita. Dejal je ta gospod, da gospodska zbornica tega ne stori iz ljubavi do zdanje vlade, in da se to ne sme smatrati za zaupnico do ministertva. Vsekako je hotel g. Schmerling s to izjavo zažugati, kaj da se bode v gospodskem zbornici godilo, kadar pride budget na vrsto. Bomo videli.

O **namestniških** imenovanjih piše „Politik“: „Ako zadovoljuje uže samo od-

pozvanje Possingerja z njegovega mesta v Brni, kjer je kazal tako malo objektivnosti, tedaj pa imenovanje g. Kaline moravskim namestnikom zagotavlja tamošnjim Slovanom resnično boljšo bodočnost. Ker ga celo Slovenci hvalijo, tedaj je upati, da si bode pridobil tudi simpatije na Moravskem, kjer mu je stala zibelka. A tudi Slovenci na Kranjskem smejo neželjeno premembo v osobi tamošnjega deželnega predsednika sprejeti zaupno. Dvorni svetnik Winkler je pravičen ter nepristransk mož, pozna deželne potrebe, in njegovo vedenje v zdanjem državnem zboru jamči, da bode tudi spolnil nadeje, ki se stavijo v njega imenovanje.

Vnanje države.

Na rojstveni dan nemškega cesarja je bil v **Peterburgu** v palači ruskega carja slavnostni banket, car Aleksander je napil zdravico nemškemu cesarju in dejal: „Cesar nemški, čegar rojstveni dan denes slavimo, mi je z nova dokazal svoje stalno prijateljstvo o prilici moje petindvajsetletnice. Pisal mi je dve pismi, oficijalno, katero sem ukazal objaviti ter jedno neoficijalno, obe sta me močno ganili. Tudi jaz isto čutim, kar je v teh pismih izraženo. Popolnem se zanesem na vzdržanje ter utrjenje prastarih razmer mej obema narodoma. Jaz dakle napijem na blaginjo kralja in cesarja, mojega najboljšega prijatelja Bog ga čuvaj in tolaži nas, da njega rojstveni dan še veliko let slavimo.“

Na **Bolgarskem** se prikazujejo roparske čete samih mohamedanov, kojim je glava Ali Sermed; ropajo, plenijo in moré. Bolgarska vlada trdi, da se ti mohamedani podpirajo iz Carigrada ter Adrianopolja.

Angleški minister Northcote je dne 23. t. m. prečital v nekem londonskem volilskem shodu pismo sir Elliotovo z Dunaja, ki pravi, da zahteva avstrijski vnanji minister, naj se prekličje ali v parlamentu, ali v časopisih Gladstonejeve besede o avstrijskem cesarju. Tudi angleški poslanik na Dunaji želi to. — Gladstone pa je istega dne dejal

Listek.

Slovanska pisma.

V.

V predzadnjem „Venci“ je dokončana obravnava „Jesu li kajkavci Hrvati? Govore li hrvatski?“ katere sem v nekoliko vrsticah omenjal uže v prvem „slovanskem pismu“. Čitatelji „Slov. Naroda“ bodo radi pritrdili, da je bil i onim i vsem družim vrsticam v „Slovanskih pismih“ glavni namen pomirjevanje in združevanje — a nikakor ne „kakve zadjevice“, kakor tolmači pisec imenovane „Vienčeve“ obravnave, ki smatra one moje opazke „ujedljivimi“. To očitjanje me je nagnilo, da se zopet vrnem k istemu predmetu.

Učeni gospod pisec —1— dokazuje v sedmih zaporednih brojevih „Vienca“ (od br. 4. do 11.), da so kajkavci Hrvatje in da govore hrvatski. Mene je ta spis jako zanimal, neka-

tere oddelke sem prečital po dvakrat, trikrat. Priznati moram, da je pisec dobro znan i s preiskavanji prvih slovanskih jezikoslovcev sploh i z viri kajkavskega narečja posebe. Lehko rečem, da bi gosp. pisec bil popolno dosegel svojo svrhu, ako bi si bil on namenil z objektivnega stališča opisavati zgodovino kajkavskega narečja, toda, ker se je postavil na specifično hrvatsko stališče, ter hotel dokazati, da so kajkavci pravi pravcati Hrvatje, mu njega trudoljubivost nij „pošla za rukom“.

Spis se da deliti v dva dela. V prvem se dokazuje, da so kajkavci, ker so bili od nekdanj tesno združeni s Hrvati, po zgodovini Hrvatje. Dobro, dakle smo mi Slovenci, ker smo od nekdanj združeni z Nemci, po zgodovini Nemci, in da mi je dovoljena dalnja posledica: dakle so tudi Hrvatje nekolički Magjari.

Pisec pravi: „Utegne pa kdo reči: res tako je, (namreč, kajkavci so po zgodovini Hrvatje), ali to so samo Slovenci, koji so

sprejeli ime hrvatsko; to je posledica državne vlasti hrvatske“. In ta ugovor zavrača tako-le: „Ker kajkavsko pleme nij razvilo nigdar posebnega državnega življenja, a njega kulturno življenje je tudi dosti neznatno, ne more se temu nigdo čuditi, da so kajkavci, koje je zahvatila vlast hrvatska, ostali pravi Hrvatje. Ta proces je bil povsem naraven — kakor različen narod od Hrvatov nijso imeli nigdar svesti: v zgodovinski dobi oni nijso nego Hrvatje. Zategadelj bi se naravno ne bil zaustavil ta proces, ampak zahvatil bi bil tudi Slovence ali historične zgode nijso tega dopustile“. (br. 9.) Tako pripoznava pisec sam, da bi mi Slovenci bili tudi baš taki Hrvatje, kakor so kajkavci, če bi nas historične zgode ne bile navezale na Nemce.

Kajkavska književnost se je začela za reformacije, kakor slovenska; ali z nastopom Gajevim je ponehala. Pisec tem povodom pravi: „Hvala Bogu, hrvatske kajkovske knji-

Domače stvari.

— („Läibacher Tagblatt“) in drugi nemški listi pripovedujejo, da so slovenski poslanci od vlade zahtevali imenovanje g. barona Gödelna za kranjskega deželnega predsednika. To je laž! G. baron Gödel nij nigdar aspiriral za to mesto, ón je z vsemi družimi slovenskimi poslanci vred. precej ko se je govorilo o preseljenji g. Kaline v Brno, željo imel ter izrekel, da pride g. dvorni svetovalec Winkler na mesto g. Kaline v Ljubljano. Sploh so slovenski poslanci kakor v tem tudi v vseh družih vprašanih v najlepši slogi bili in takisto tudi delovali.

— (Volilni shod) za ljubljanske mestne dopolnilne volitve, ki bodo po belej nedelji, se je vršil v četrtek dné 25. t. m. dopoldne v ljubljanskej čitalnici; navzočnih je bilo okolo 250 volilcev iz vseh treh razredov. Po temeljitem razgovoru se je sklenilo, kakor vplanskega leta, tako tudi letos voliti v vseh treh razredih, ter so se tudi za vse tri razrede postavili kandidati, katere priobčimo družega tedna ob enem z volilnim oglasom.

— (Naš novi g. deželni predsednik) pride v Ljubljano uže početkom prihodnjega meseca. Dné 22. t. m. je bil pri cesarji v avdijenci.

— (Gospod Hrovath,) vodja tukajšnjemu moškemu in ženskemu učiteljišču, je letošnje velikonočne počitnice v to porabil, da je šel na Dunaj k naučnemu ministerstvu znano dr. Vošnjakovo resolucijo o slovenskem učnem jeziku na naših učiteljiščih — podirati!

— (V Ljubljani gorelo) je v sredo 24. t. m. zvečer ob sedmih, in sicer se je iz neznanega uzroka vnelo k Bambergovej hiši spadajoče jednonadstropno poslopje, v katerega zgornjem prostori so imeli trgovci Moises, Charmats in Neuwirth shranjenih več tisoč meterskih stotov jézic, lanénega semena, fižola, ajde in drugih pridelkov. Ogenj je unčil streho in skoraj vso to zalogo. Sreča, da nij bilo vetra, ker sicer bi se bil vnel tudi les bližnjemu sodarju, in potem bi se bil ogenj tudi lehkó razširil še dalje. O tej priliki se je tudi pokazalo, kakó so oboki koristni proti požaru, kajti zaloga in delovnica raznega pohištva, ki jo ima v istem poslopji g. Matijan, je ostala nepoškodovana od ognja. Ljubljanska požarna straža je hvalevredno gasila do ranega jutra, pri brizgalnicah so jej zdatno pomagali vojaški oddelki 17. in 27. peš., 12. artilerijskega polka in lovci. Škode je požar naredil za kakšnih 12

haja čisto hladna razprava v strastno zadirkivanje“ (br. 10).

V istini menda je to res navadno, ker tudi g. pisec ne opušča „zadirkivanja“. Zaléta se on jednoč v moje nedolžne opazke, drugič v „moderno Slovenijo!“ (br. 8), potem zopet v slovenske jezikoslovce, in tem poslednjim daje največ pod nos. „Naši Slovenci“ — pravi v br. 10. — „imajo za nove dobe i politično idejo o Sloveniji, koja bi se imela stvoriti iz slovenskega dela Štajerske, Koroške, Goriške in Kranjske. Njih ime so izveli na glas njih filologi, mej kojim zavzimaljata prvo mesto Kopitar in Miklošič. Njiju teorija o Slovencih, njiju postopanje v obdelovanji slovanskih jezikov, prehajajoč vedno od staroslovenskega (starobolgarskega) k novoslovenskemu a odtod stopram k drugim slovanskim jezikom, je pribavila Slovincem glas, do kojega bi drugače ne bili došli. A da je bila tukaj tudi tendenca — da si se je delovalo tudi o strogej znanosti

tisoč gld., katera je pak skoraj vsa zavarovana pri tržaški „Assicurazione generali“. Dobro bi bilo, da sl. mestni magistrat pazi, kam namerava zdaj g. Neuwirth oddati ogoréni fižol, ki nij niti za sejo, niti za kuho.

— (Ustrelil) se je v četrtek dné 26. t. m. v gozdi za Rožnikom mladi trgovski pomočnik F. J. iz Ljubljane.

— (Dnevni brzovlak), ki zdaj vozi samo mej Dunajem in Mariborom, vozil bode od dné 15. aprila od Dunaja do Trsta, nočni brzovlak bode vozil tako, kakor doslé. Ljubljancanom bode ta preuredba vrlo gódira, uže v tem oziru, ker bodo dunajski časopisi k nam dohajali uže zvečer vsacega dné, a ne še le drugo jutro, kakor zdaj.

— (Koncert) napravi postojnska čitalnica na velikonočni ponedeljek dné 29. t. m. v prid ubogim Notranjem v prostorih gosp. J. Doxata z zanimivim programom. Pred programom se bode vršila tombola. Po koncertu je domača zabava. Začetek ob 7. uri. Vstopnina 30 kr. za osobo. Radodarnosti se ne stavijo meje. K obilnej udeležbi vabijo

koncertantje.

— („Pet cerkvenih pesnij“) za moški zbor, uglasbil Avgust Leban, c. kr. učitelj v Gorici, uredil Janko Leban, učitelj v Lokvi (Corgnale) pri Trstu, je baš izšlo v tiskarni g. Milica v Ljubljani, kjer se dobiva iztis po 60 kr., po pošti 65 kr.

Razne vesti.

* (Pretirana marljivost v službi.) Novine poročajo, da je bila v nekem večjem mestu javna dražba. Pohištvo, obleka itd. se je prodalo in kupovalo. Ko je bila zvečer stvar okončana, je pogrešil uradnik svojo suktnjo, ki jo je bil odložil pri svojem poslu, a služabnik sodnijski nij našel nigdar svojega dežnika. Skoraj bi bila koga obdolžila, da ja je okradel, napósled pogledata v zapisnik in vidita, da sta obe pogrešani stvari sama na javnej dražbi — prodala.

Národno-gospodárska stvar

Kakó pomagati ozeblim drevesom.

Zaradi silnega zimskega mraza je zemlja po 3 črevlje na globoko zmrznila in mnogo sadunosnih dreves ozeblo, zlasti takih, ki rodé koščičasti sadež. Sedaj je še tisti čas, ko se dá škoda vsaj nekoliko popraviti. pozneje ne več. Pri tem delu naj se ravna po naslednjem nauku!

Ako zadénemo na drevo, kateremu je po hudej zimi bila skorija ranjena ali morebiti les do stržena poknil, tedaj le hitro rano pomazimo s tekočim drevesnim voskom. Kder je pa rana prevelika, ondi se naj s papirjem ali rutico prevleče in pokrije takó, da ne more

— vidi se po tem, ker je bil Kopitar najzagrizenejši neprijatelj ideje Gajeve itd.“

Mislím, da tem vrsticam gosp. —l— ne bode mogel ničesa očitati, kajti navajal sem le njega citate. Očitno izjavljám tudi, da me prav nič ne žali bodoča asimilacija kajkavcev preko Sotle s Hrvati in dalje, da tudi dobro vem ceniti i besede Vrazove*) i one francoskega lingvista**) in da zatorej iskreno želim literaturnega zjedinenja tudi kajkavcev takraj Sotle s Hrvati. —e—

*) Glej Vrazovo korrespondenco s Preširnom v matičnem „Letopisu“.

**) „Le slovène, parlé par plus de douze cent mille individus dans la Carinthie et la Styrie méridionales, dans la Carniole et une partie du nord de l'Istrie, est intimement allié au croato-serbe et partage son importance sous le rapport linguistique. Sa littérature écrite remonte au milieu du seizième siècle; elle ne fut pas sans valeur, mais les progrès du serbo-croate ne lui promettent sans doute plus un avenir bien brillant.“ La Linguistique, par Abel Hovelacque. Paris 1876, p. 316.

mokro v les uhajati. drugače se loti drevesa nadležno gnitje. Tudi bi sicer nov mráz rano še bolj razklal. Ko drevo vzpomladi gnati začne treba je ránine robove od zgoraj na vzdo, prav zvesto prirezati in potem vse lepo namazati z drevesnim voskom. V kratkem se bode poklina zaprla, a rano pokrila nova skorija. Dobro mazilo je tudi zmes ilovice, pepela, kravjeka in debelega trpentinovca.

Ozeblíne pri drevesih pa ne smemo zmanjavati s podolgovatimi poklinami na drevesnej skoriji. Te pokline niso nastale po mrazi, ampak po bujnej rasti. Takšne pokline je treba hitro, ko se zapzijo, z drevesnim voskom zamazati.

Pri lepíh, gladkíh, mladíh drevesíh, posebno pri žlahtníh hruškáh, zapažamo skoraj vsako leto na prisojnej strani od tal do krone mrazne pločice, ki so nastale zato, ker je vreme prenglo iz gorkega v hladno prestopalo. Pločice zapažamo najlaglje vspomladi, ker so podobne rujavim marogam. Ako se ne pomaga precej, odpadne s časoma ondi skorja in drevo hira in se napósled posuši. Taka občutljiva drevesa kaže na zimo ovijati ali mazati z apnenim vodo. Še boljše pak je, ako se za násade vzemó blizu seženj visoki divjaki, ki se potem v kroni požlahtnijo. S takimi divjaki je sadjerejec vselej bolj srečen, nego z meškužnimi drevesci, katere je morebiti še za drage denarje kupil v kakej drevesnici. Mraznim pločicám pa, kder se prikažó, je treba bólnó skorijo izrezati in rano z drevesnim voskom namazati, da črez njo zraste nova in zdrava skorija.

Kder so vejice pozéble, ondi je treba do živega prirezati. Tako delo bode letos potrebno najbolj pri občutljivih vrstah, pa tudi pri starih, onemoglih drevesih. Mladim drevesom rado pozéba deblo v podolgovatnej vrsti od tal do krone; to se vidi na bólnej skoriji. Ta se naj opazno izreže, vsaj tam, kder je najbolj rudeče-zolta ali rujava, ter dobro z drevesnim voskom zamaže, in v kratkem bode ondi vzrastla. Jednako se postopa ondi, kder je led drevesa ranil. V drevesnicah pa se naj ozebla drevesca do živega prirežejo nazaj.

Dr. Jožef Haffner.

Štev. 4322.

124-1)

Razglas.

V splošno vednost javlja se, da bode za leto 1880 določeno prvo srečkanje lozov loterijskega posojila mesta Ljubljane

dné 2. aprila 1880 ob 10. uri dopoldne

v mestnej dvorani očitno vršila zato imenovana komisija v navzočnosti c. k. notarja.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 24. marca 1880.

Župan: Laschan.

Ljubljanski lozi.

V letu trikrat srečkanje.

Glavni dobitki gl. 35.000, 25.000, 20.000 (93—9) i. t. d.

Najmanjši dobitek 30 gld. a. v. prodajamo **samo** po

gld. 25 v pet četrletnih obrokih po gld. 5.

Uže ko plača prvi obrok 5 gld., igra kupec pri prvem srečkanju

dné 2. aprila 1880

tega po realnej kreditnej banki prevzetega loterijskega posojila

z izvirnim lozom à gld. 24.

Te loze, ki se odlikujejo po brezupnetnej varčnosti in izvrstnem igralnem črteži, prodaja

menjalnica administracije

Dunaj, „**MERCUR**“ Dunaj, Wollzeille 13, Ch. Chon Wollzeille 13,

in v vseh večjih bankah in menjalnicah.

Družbe za srečke

in druge korporacije imajo posebne prednosti.

v Midlothianu, če mu hoče Avstrija jezik zavezati, naj izjavi samo, da ona ne namerava ničesar, kar bi pretilo svobodi narodov, in da se ne želi razširiti na balkanskem poluotoku. **Francoška** vlada baje ne bode izgubila jezuitov iz dežele, ker jih je samo malo. Zaprla pa jim bode novicijate.

Dopisi.

Iz Komua 20. marca. [Izv. dop.] Zopet imamo zabeležiti lep dokaz, da slavna vlada naše želje spoštuje in dejanski izvršuje, ošobito odkar so odstopili od krmil starim, nam Slovincem vedno ne po vsem ugodnim sistemam udani vlade zastopniki. Časi se menjajo, in mi v njih. Novi g. naučni minister, kakor se je ondan izrazil gg. državnima poslancema Winklerju in dr. Valussiju, je sprejel gaslo, zlata vredno, da se v svojih poslih ne bode oziral na politiške predsodke. To je vse hvale vredno. Isto tako naš g. namestnik, baron de Pretis, kaže, da nam hoče biti pravičen. To nam je zopet jako drago. Evo dokaza: Gospod vitez pl. Bosizio, namestništveni tajnik in dosedaj voditelj političnega tega okraja, je imenovan c. kr. glav arjem sežanskim. To imenovanje je vzbudilo tudi v Komenščini, kakor v družih, v ta okraj spadajočih pokrajinah splošno, odkritosrčno veselje in zadovoljnost. In kako bi se kaj takšnega tudi ne zgodilo? Akopram novi naš obče zelo priljubljeni g. glavar nij rodod Slovenec, se vendar nij bal popolnem naučiti se slovenščine, studirati naše razmere in potrebe, ter dospeti do prepričanja, da se ima spoštovati in pospeševati naš jezik, naša narodnost. Ravno ker vemo, da se tu in tam po Slovenskem Slovenstvo zbog mlačnosti ali tudi zagrizenosti nekaterih okrajnih glavarjev še vedno prezira, moramo imenovanje pl. Bosizia svojim glavarjem tem bolje ceniti in prav navdušeno pozdraviti; kajti razen tega, da pomaga pri šolstvu omiko naše ml. dine pospeševati ter da uraduje v slovenskem jeziku prav vzgledno in da nam je pravičen in vesten v vseh predmetih glavarstvenega delokroga, gospod vitez pl. Bosizio, novi naš glavar, je mož za to, da kjer je treba, pri slav. vladi na vrata potrka ter podporo in v stiskah pomoč izprosi. To se je ošobito letos pokazalo.

Zatorej bodi sl. vladi najiskrenejša zahvala, kajti, dala nam je glavarja, spoštuječega našo stvar, pospešujočega našo čast, gmotnost ter izomiko, ki je v sili uljuden svetovalec, tolažnik in dober pomočnik.

G. vitez Bosizio, novi naš glavar, naj prejme iz ust komenskih narodnjakov to kratko čestitko, izraz srčne ljubezni in udanosti. Da nam dolgo in srečno glavarj!

Iz seje mestnega zbora ljubljanskega

dné 22. marca.

(Dalje.)

G. Leskovec, odgovarjajoč na opazko g. Regalijevo, pravi, da, akoravno je v stavbenem odseku, vé tudi sam, da nij strokovnjak v stavbenih rečeh, da pa se je udeležil ogleda kolizeja, ker je občinski odbornik in je hotel, akoravno nič ne razume, tem načinom storiti svojo dolžnost. (Veselost in smeh mej narodnimi odborniki).

G. Horak: Kar je moj čestiti predgovornik gosp. Regali povedal inomenjal o stavbenem stanju kolizeja, moram jaz potrditi kot popolno resnico. Bil sem navzočen, ko se je položil temeljni kamen kolizeju, in mnogokrat sem opazoval, kako in s kakšnim materijalom se je zidal kolizej. Mesto ljubljansko je prostor, kjer dandenes stoji kolizej, imelo za kopanje kamenja za nasipanje cest. Ko je pa Withalm obljubil, da bode v tej jami sezidal lepo poslopje in jamo kolikor mu ne bode služila zasul za klete, ter poslopje v ravnini ceste sezidal, podarilo mu je mesto ljubljansko prostor brezplačno. A tedanji župan je mej tem umrl in Withalm je sezidal kolizej, da se je velikih troškov izognil, v jami. Kako se je zidal kolizej in s kakšno stavbeno tvarino, to se dandenes najbolje razvida, kajti reči se mora, da je stavba v istini zelo slaba. Kakšna pa je voda? Zdravju je potreben dober vodnjak. O tem nas je poučil pred mnogo leti mož, kateri je v redutnej dvorani kazal skozi drobnovid razne vode, ki jih pijó Ljubljančanje. Mej temi se je posebno voda kolezijska odlikovala najbolj po škodljivih nevidih (infuzorijah). Temu gotovo nij čuda, ako se zna, da se stranišča kolizejeva po prostem, naravnem potu lahko stekajo v vodnjake. Ali bode mo s tem, da kupimo v jami ležečo hišo, kaj za olepšanje mesta storili, kar je tudi jeden glavnih smotrov loterijskega posojila? Jaz mislim, da ne. Ravno tako ne bode denarni vspeh toli dovoljen, kakor ga slika g. poročevalec zjedinenih odsekov, kajti največji del stanovanj stoji po vse leto praznih, kar najbolj svedočijo na vratih kolizeja prilepljena naznanila raznovrstnih stanovanj. Za ljubljanske žganjepivce, da bi jim stanovanja preskrbeli, menda ven-

dar 114.000 gld. ne bode mo izdajali. Če dakle hočemo, da se vojaki stalno ustanové v Ljubljani, moramo tudi zidati vojašnico, da bode moči vojakom v njej prebivati, ne pa kupovati podrtijo liki kolizej, katero je — vojašnico — uže mnogokrat generalni poveljnik naše dežele, baron Kuhn v Gradci, zapreti ukazal. Vprašam vas zatorej, gospoda, ali nas ne bi moralo sram biti, ako bi naš presvetli cesar prišel v Ljubljano in bi videl, kako so nastanjeni njegovi vojaki v kolizeji ljubljanskem. Zakaj pa imamo tako malo stalno nameščenih vojakov v Ljubljani?

Odgovor na to vprašanje nij težak, glasí se: zato, ker nijsmo ničesar storili za pošteno nastanjenje vojakov. Zatorej tudi pri generalnem poveljstvu v Gradci ničesar o Ljubljani slišati nehčejo, in videli smo pred kratkim, da so poslali dosti večjo posadko v manj obljudei Celovec, a Ljubljana je dobila samo en bataljon. Dajmo vojakom, ako se uže denar loterijskega posojila zato rabiti hoče, sezidati tako vojašnico, da bode zakonu ustregla in da bode mo potem tudi vojake v Ljubljani imeli, od katerih trgovci in obrtniki mnogo zaslužijo. Ali, čemu? Naš občinski odbor tega ne potrebuje! Mi nigdar ničesar ne prosimo, to se nam je uže mnogokrat povedalo z Dunaja. Jaz ne krivim zaradi tega našega g. župana, kriva je vsej tej malomarnosti le večina mestnega odbora. Gledite, gospoda, jedva se je slišalo, da se bode zaročil naš presvetli cesarjevič Rudolf, takoj je šla posebna deputacija mestnega zatopništva praškega cesarju čestitat in ga prosit, naj bi presvetli cesarjevič še nadalje stanoval v Pragi. A kaj dela naše mestno zastopništvo, namreč denašnja večina? Ničesar! Gospoda! Predmet denašnje obravnave, namreč nameravani nakup kolizeja, je razburil ljubljansko meščanstvo, kakor mnoga stvar uže dolgo ne. V obče, gospoda, meščanstvo pravi, da je loterijsko posojilo pravo prokletstvo za naše mesto, da se bodo iz njega obljubljeni dohodki razpršili kakor pleve, — in mestu, a še bolj njega davkoplačevalcem, da ne bode družega ostalo nego plačevati za obljubljeni dobiček loterijskega posojila velike doklade. Zato, gospoda, sem jaz odločno zoper nakup kolizeja in se skladam z nasvetom g. Zieglerja, da se o tem nesrečnem predlogu preide k dnevnem redu.

(Konec prih.)

ževnosti nij več ali brača naša preko Sotle pišó še zdaj sličnim jezikom ter ga nazivljejo slovenskim. Velika sorodnost naše (hrvatske) kajkavščine s slovensko je napotila slovenske filologe, da smatrajo oba narečja slovenskima, po tem bi tudi naši kajkavci bili Slovenci. Po njih mišljenji je ime hrvatsko tu samo državno, a ne genetično, in v dokaz temu navaje okolnost, da so se za prošlih vekov sami kajkavski pisci služili imenom slovenskim. „V istini“ — pravi — I — „pisci, posebno oni XVI. in XVII. veka velé večinoma, da pišó slovenski“ (br. 5). Se ve, da — I — dokazuje, da slovo „slovenski“ nij značilo tega, kar dandenes, a mi hočemo opozoriti pisca samo na neko malenkost: kako je to, da prevladuje pri kajkavcih slovo „slovenski“, mej tem, ko služi Dalmatincem skoro izključljivo slovo „slovenski“?

V drugem delu, presojujoč kajkavski jezik, pride do naslednjega zaključka: „Mi dakle ne moremo svojih Kajkavcev ni po jezici smatrati

nego Hrvati. Istina, ako bi se naša kajkavščina rekonstruovala na prvo svojo čisto starino, izšel bi po prilici isti jezik, ki se zove slovenskim, ali to bi moglo imeti samo teoretično vrednost, denašnja kajkavščina to nikakor nij. Z druge strani, ako ti naši kajkavci nijso nigdar po svesti bili nego Hrvati, ne vem, kako da bi tudi njih jezik bil drugo nego hrvatski, ko se stvar vrti samo o nekoliko različnejšem dijalektu. Ime slovensko tu absolutno nič ne dokazuje. Kulturno življenje v Hrvatskej in Srbiji se je v glavnem uže izjednačilo, a naslanja se na državno vlast, dakle se kajkavski element ne more oteti popolnej asimilaciji“ (br. 11). To se pravi z družimi besedami: Kajkavščina je bila nekđaj isto, kar slovensčina, a zdaj se je uže precej spremenila, ker so bili kajkavci vedno pod hrvatsko vlastjo, ter so dakle v cerkvi in šoli slušali le hrvatsčino in v nekaj deset- ali stoletjih se bode kajkavščina popolnem asimilovala s hrvatskim jezikom. V čem se torej loči

ta teorija od Miklošič-Kopitarjeve, zoper katero je pisec glavno šel v boj?

Toda kaj je nagnilo gosp. pisca k temu dokazovanju, bi utegnil kdo vprašati. Gospod — I — nam sam odgovarja — če tudi nekako temno: „Polazeči sè stališča, da sočinjavajo Slovenci s Hrvati in Srbi jeden narod, ne bi nam niti treba bilo dokazovati, čegava je naša kajkavščina. (A tudi tako bi vam ne bilo treba. Prevoditelj.) A z druge strani vidi vsak razumnik, da je naš narod s tremi imeni tekar na poti, da bode jednim narodom. Na zajedničko zblizenje sili nas naš položaj, a gotovo nij treba dokazovati, da se imajo manjši narodi nadejati slabega obstanka sredi zjedinenih narodnih držav v Evropi“ (br. 10). Je li se bode zblizenje Slovencev kaj pospešilo s spisi take vrste?

„Mej bračo Slovenci je to vprašanje (o zblizenji) tudi denes na dnevnem redu, kakor tudi pri nas; a kakor je to uže navadno, pre-